

PLA D'ATENCIÓ A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA

MIRADA ESTRÀBICA

El Jaume té dues mames, I quan li agafa la vergonya s'amaga entre les seves cames
L'Esther va néixer amb un sol braç, Però l'hauries de veure com n'és de bona fent gimnàs
El Gael té més de tres-centes pigues, Ho sabem perquè van comptar-les totes les seves amigues
La Patrícia sempre ha portat ulleres, Al cotxe li agrada mirar l'asfalt calent de les carreteres
El Francesc fa dos anys es deia Lara, Van estar quatre mesos decidint el nom amb la seva mare
La Valentina fa futbol i és la pichichi, Però no està pas inquieta esperant que algun gran equip la fitxi
El Moha té un trastorn de l'espectre autista, Li poses un tema de Xiula i es torna el rei de la pista
La Jéssica està enamorada de la Ruth, I li escriu en un paper el més bonic que se li acut
L'Oriol quan parla a vegades tartamudeja, I té unes expressions tan ocurrents Que a mi em provoca un pèl d'enveja
La Yasmina és la més alta de la classe, Ens mira a tots des d'allà dalt i pregunta Ola k ase?
El Patrick té dos papes, És tan xerraire que no calla ni cosint la boca amb grapes
La Berta es mou pel món amb cadira de rodes, No vegis com flipava a primera fila en el concert dels Jonas Brothers
La mirada poc centrada, Que és la primera vegada
Que em mires, tan fix, Podríem ser amics
El Samuel viu en un centre residencial, Li estan muntant a l'habitació una nau espacial
La Maria no pot menjar gluten, Li encanta tocar la farina i notar que les mans s'embruten
El José viu amb la seva iaia Loli, Diumenge van acabar els dos vermells quan van tornar d'un Holi
La Carmina ens parla amb les mans, I ha aconseguit que al pati no es molestin ni petits ni grans
El Biel té síndrome de Down, Mou les caderes com aquell cantant que no coneix, el James Brown
La Judith confon el vermell i el verd, És molt bona trobant el seu hámster quan es perd
El Macià cada divendres fa dansa, Si sona bona música, el tio mai es cansa
L'Ona va tenir un càncer en un os prop del maluc, I ara et ven una polsera i diu: jo ajudo tant com puc
El Yussuf té el fèmur de titani, I és tan valent que va creuar en barca tot el Mediterrani
La Nayeli necessita moure's quan és a l'aula, I mira quins dibuixos més currats que té a la taula
Al Ponç li agrada jugar amb nines, Fa diàlegs molt més guais que amb les patrulles canines
La Clara arriba als llocs tot xino-xano, I ara estic feliç que sigui ella qui toqui el piano
I després hi ha la Lluna, El regalet que no esperàvem i que ens va venir tot d'una
Amb una mutació genètica, que de manera frenètica, Ens ha canviat la vida, d'una forma bastant poètica
A la meva ninona, que li falta l'equilibri, Però que amb la mà ens acarona, i és genial que amb això vibri
I és que hi van haver dies, que només veiem tragèdia, Se'ns anava omplint la casa de joguines i ortopèdia
I amb això vas fent, vas tancant ferida, Que segueix coent, però és que això és la vida
I et pot semblar que amb la vida haurem generat un deute
Però és que també en tenim una altra, que ara és fisioterapeuta
I l'Aixa baixa fins a la Lluna, Que té atrofiat el cerebel
Però que ens està donant més llum, mireu amunt, Que la lluna del cel.

ÍNDEX

	Pàg.
1. Presentació del document	4
2. La diversitat a l'escola dels Encants	4
3. La Comissió d'Atenció a l'Educació Inclusiva	5
3.1. Membres	
3.2. Funcions	
3.3. Periodicitat	
3.4. Comissió social	
4. El Disseny Universal a l'escola	8
5. Les Necessitats Específiques de Suport Educatiu a l'escola	10
6. La Resposta a la Intervenció: Mesures i suports per a l'atenció a la diversitat	12
6.1. Mesures i suports universals	
6.2. Mesures i suports addicionals	
6.3. Mesures i suports intensius	
7. Els Plans de Suport Individualitzats	17
8. Avaluació dels infants NESE	19
9. Retenció i acceleració	20
9.1. Retenció	
9.2. Acceleració	
10. Criteris i procés de demanda d'intervenció de l'EAP	22
11. Protocol d'actuació en moments de desregulació	24
12. Activitats fora de l'escola	29
13. Alimentació i diversitat	31
14. Treball en xarxa	31
15. Avaluació i seguiment del Pla d'atenció a l'educació inclusiva	33
16. Bibliografia	33
17. Documents vinculats	34

1. Presentació del document.

El present document sorgeix del resultat de la pràctica i reflexió educativa al llarg dels anys de vida de l'escola dels Encants pel que fa a l'atenció a la diversitat i a les necessitats de la totalitat dels infants que hi participen i aprenen.

És un text viu, en revisió constant, tal com no pot ser d'altra manera en una escola en constant reflexió, que es va revisant davant dels nous reptes que ens regala el camí de la inclusió educativa.

Alterna aspectes normatius i teòrics amb altres aspectes més filosòfics i pedagògics, que pretenen transmetre una idea d'infant, d'escola i de societat on la diversitat humana n'és una realitat i una font de riquesa. S'hi presenten també temes vinculats a la gestió interna i administrativa per tal de facilitar la comprensió i circuits de resposta davant de les diferents situacions vinculades a la inclusió que es van entomant des de l'escola.

Lluny de voler ser un document feixuc, és un text que presentem amb ganes de posar ordre i transmetre de manera clara i ordenada les maneres d'actuar al centre per tal de donar un espai d'aprenentatge i participació a tots i cadascun dels infants que acompanyem. Desitgem que resulti un document útil per a tothom qui el necessiti.

El document va en sintonia amb el projecte educatiu de centre i a les normes d'organització i funcionament de centre, així com al marc legal vigent.

2. La diversitat a l'escola dels Encants.

A l'Escola dels Encants entenem que tots els humans som diferents en tots els eixos que ens defineixen com a persones (edat, identitat i expressió de gènere, orientació sexual, origen, funcionalitat, classe social...). Dins d'aquesta diversitat reconeixem que hi ha infants i famílies amb un major grau de vulnerabilitat. És des d'aquesta mirada que des de la CAEI acompanyem de manera més propera aquestes situacions de vulnerabilitat.

La nostra acció està emmarcada en el marc legal vigent, el DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Tal com presenta el decret, "L'atenció educativa a l'alumnat comprèn el conjunt de mesures i suports destinats a tots els alumnes, amb la finalitat d'afavorir el seu desenvolupament personal i social i perquè avancin

en l'assoliment de les competències de cada etapa educativa i la transició a la vida adulta, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu”.

Així doncs, quan parlem d'inclusió ens referim al fet que tots els infants de l'escola són subjectes de l'atenció educativa: els alumnes que requereixen exclusivament mesures universals, els que, a més, necessiten mesures addicionals, i els que sumen, a aquestes darreres, les mesures intensives, per tal de garantir el seu aprenentatge i participació. Tots han de beneficiar-se, en un context ordinari, de les mesures i suports universals. Els infants amb necessitats específiques de suport educatiu, a més de les mesures i els suports universals, poden necessitar mesures i suports addicionals i, o també, intensius.

Busquem així anar construint una escola que promogui la presència, participació i progrés en els aprenentatges de tots els infants.

3. La Comissió d'Atenció a l'Educació Inclusiva (CAEI).

La Comissió d'Atenció Educativa Inclusiva (CAEI) és una estructura organitzativa del centre que ha de proposar l'organització i la gestió de les mesures i els suports per atendre tot l'alumnat del centre, i que ha de fer-ne el seguiment i l'avaluació per tal d'ajustar-les a les seves necessitats. Esdevé fonamental com a espai que articula les mesures i els suports, promou l'intercanvi i la reflexió, facilita la prioritització de les demandes i dona sentit i regularitat a tot aquest procés.

3.1. Membres

La CAEI de l'Escola dels Encants està formada per:

- L'equip directiu: la directora, la cap d'estudis i la secretària de l'escola.
- Les mestres de suport a la inclusió (MESI), una d'elles en les funcions de coordinadora de la CAEI.
- El tutor del Suport Intensiu a l'Educació Inclusiva (SIEI).
- L'educadora d'Educació Especial del SIEI.
- El psicopedagog de l'EAP.

Quan es considera necessari, també hi assisteixen:

- La tutora de l'Aula d'Acollida.
- La fisioterapeuta de l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP).
- La mestra amb coordinació de Coeducació, Convivència i Benestar (COCOBE).

- Les coordinadores de comunitat.
- Les tutores i tutors.

Es presenten a continuació les funcions de les MESI i tutor SIEI, de l'educadora del SIEI i del psicopedagog de l'EAP.

Les **MESI** (mestres especialistes de suport a la inclusió) i **tutor SIEI** duen a terme les funcions següents:

- Promoure el Disseny Universal de l'Aprenentatge com a marc d'atenció a tots els infants del centre, tenint en compte la variabilitat.
- Acompanyar les tres comunitats en la revisió dels ajustaments per tal de preveure tota la intervenció educativa des d'una mirada inclusiva.
- Acompanyar a la persona tutora en els processos d'observació, valoració i detecció d'alumnat susceptible de presentar NESE.
- Acompanyar al tutor/a en el procés de disseny i elaboració d'eines i materials de suport, així com en l'establiment d'estratègies metodològiques adients per a promoure la participació i aprenentatge de tots els infants.
- Donar suport en la participació dels alumnes en les activitats d'aprenentatge dins el marc inclusiu.
- Col·laborar amb les tutores en l'elaboració dels plans individualitzats, i en la preparació d'activitats i materials didàctics que facilitin l'accés a l'aprenentatge dels alumnes i la seva participació en les activitats d'aprenentatge.
- Vetllar perquè tots els infants puguin accedir a propostes educatives que donin resposta a les seves necessitats, partint de les seves possibilitats i interessos.
- Facilitar la prioritització de les demandes de derivació a EAP, donant sentit i regularitat a tot aquest procés.
- Consensuar amb l'EAP (a través de la CAEI) les mesures de suport educatiu dels alumnes i col·laborar en la concreció dels possibles plans d'intervenció i/o seguiment.
- Col·laborar en el seguiment i l'avaluació dels infants.
- Assessorar a l'equip docent sempre que sigui necessari, fent present el marc inclusiu, promovent espais de reflexió.
- Acompanyar a les famílies, i a la resta de membres de la comunitat educativa, vetllant per una bona coordinació i el treball en xarxa.

Correspon al personal laboral de la categoria professional educador o **educadora d'educació especial** en centres públics:

- Donar suport a l'alumnat amb necessitats educatives especials perquè pugui participar en les activitats del centre educatiu, i també aplicar programes de treball preparats pel tutor o tutora o especialistes i participar en l'elaboració i aplicació de tasques específiques relacionades amb l'autonomia personal, l'adquisició d'hàbits d'higiene, les habilitats socials, la mobilitat i els desplaçaments, l'estimulació sensorial, les habilitats de vida, etc.
- Proporcionar als mestres tutors i als mestres especialistes elements d'informació sobre l'actuació de l'alumnat a fi d'adaptar i millorar-ne el procés d'aprenentatge.
- Col·laborar en la creació de materials de suport.

Per últim, l'**EAP** (Equip d'assessorament i orientació psicopedagògica) dona suport al professorat i als centres educatius en la resposta a la diversitat de l'alumnat i en relació amb els alumnes que presenten necessitats educatives especials, així com a les seves famílies. Les seves funcions es basen en:

- Seguiment de l'alumnat al centre amb NEE i/o necessitats socioeconòmiques.
- Coordinació amb serveis externs.
- Reunions amb famílies.
- Valoració de possibles nous casos NESE.
- Valoració i assessorament de mesures i suports que necessiti l'alumnat.
- Elaboració dels Reconeixements de NESE.
- Participació en la CAEI.
- Participació en les Comissions socials.
- Derivació a serveis educatius específics i serveis externs públics.
- Assessorament en la gestió dels protocols del Consorci.

3.2. Funcions

Correspon a la CAEI:

- Concretar els criteris i les prioritats que el centre estableix per a l'atenció a la diversitat dels alumnes.
- Organitzar i fer un seguiment dels recursos de què disposa el centre i de les mesures adoptades.

- Posar en comú les dificultats que sorgeixen als ambients en relació amb la diversitat i els alumnes que troben barreres en l'aprenentatge i la participació.
- Conèixer cadascun dels alumnes i construir una manera d'entendre'ls que faciliti el desenvolupament d'una pràctica educativa que doni resposta a la seva situació personal.
- Proposar els plans de suport individualitzats i planificar les actuacions i reunions necessàries per al seu desenvolupament i concreció.
- Col·laborar a través del diàleg i de la construcció compartida en la creació d'un marc de referència comú en l'àmbit del centre a fi d'avançar cap a l'escola inclusiva i en les respostes i formes de suport que s'ofereixen a tot l'alumnat.

3.3. Periodicitat

Les reunions de la coordinació de la CAEI tenen lloc setmanalment els dimecres de 11:15h a 12.30 h.

3.4. Comissió social

La comissió social és un espai de seguiment dels infants amb situació social desfavorida o risc de caràcter social.

Està composta per un membre de l'Equip Directiu, la referent de Serveis Socials del Districte, el psicopedagog de l'EAP, la treballadora social de l'EAP i la tutora de l'Aula d'acollida i/o coordinadora de la CAEI.

Es reuneix aproximadament una vegada al trimestre i en cas que sorgeixi alguna necessitat.

4. El disseny universal a l'escola.

L'Escola dels Encants està creada seguint els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA), que és un marc estructurat que se sustenta en la neurociència i en els estudis de la investigació pedagògica i en la tecnologia de suports.

L'objectiu que promou és guiar la pràctica educativa per abordar situacions d'ensenyament-aprenentatge a través d'enfocaments flexibles que permetin la personalització i s'ajustin a les necessitats de cada persona perquè esdevinguin aprenents experts.

El DUA té com a objectiu detectar i minimitzar les barreres en l'aprenentatge, tot dissenyant de manera proactiva els suports i els desafiaments apropiats i mantenint unes altes expectatives d'èxit per a tots els estudiants.

Planteja una actuació a priori pensant en tot l'alumnat i en el context concret d'aula i se sustenta en **cinc conceptes claus**: el context, les barreres, la variabilitat, el procés iteratiu i l'aprenent expert.

El **context** és l'escenari on tenen lloc les situacions d'aprenentatge. No parlem únicament de l'aula o del centre educatiu sinó que el DUA va més enllà, ja que planteja el context com a element clau en el qual es troben les barreres que dificulten l'aprenentatge.

Les **barreres** a l'aprenentatge són els obstacles que dificulten l'accés i la participació. Des de la mirada del DUA, les barreres es troben en el context, no en la persona. Aprendre a identificar i comprendre l'efecte que tenen les barreres és el primer pas en la tasca docent per aconseguir expectatives d'èxit de l'alumnat. El DUA posa la mirada en la detecció i minimització i/o eliminació de les barreres per a l'aprenentatge existents en els contextos educatius per facilitar que tots els i les alumnes tinguin les mateixes oportunitats de manera equitativa. Podem trobar diferents barreres que limiten l'aprenentatge per tal que els i les alumnes esdevinguin aprenents experts pel que fa a barreres físiques, de creences, d'accés al currículum (d'accés als objectius, els materials, l'organització del temps i l'espai i l'avaluació), etc.

La **variabilitat** fa referència a l'aprenentatge, a com aprenem cadascun i cadascuna de nosaltres, tenint present que les connexions neuronals que entren en funcionament durant l'aprenentatge són diferents en cada persona i dins de la mateixa persona en cada context diferent. Tenim capacitats i habilitats diferents i se'ns planteja el repte de donar resposta a l'entorn, que també percebem de manera diferent. Per entendre el concepte de variabilitat, cal veure la relació que cada persona estableix amb l'entorn i definir quins elements són determinants.

El **procés iteratiu** està relacionat amb la millora de l'aprenentatge i té la finalitat d'aconseguir que l'alumnat esdevingui un aprenent expert a través de la reflexió i l'experiència reiterativa i reflexiva. La reflexió sobre l'acció, la retroalimentació i l'error com a element positiu de millora són els eixos fonamentals per dissenyar contextos d'aprenentatge que superin barreres. El procés iteratiu també fa referència al procés que fa el docent en el disseny de l'ensenyament i l'aprenentatge anticipant la variabilitat, la implementació (la posada en pràctica), la detecció de barreres i la revisió de la planificació. Mitjançant la implementació i els processos de reflexió, el docent arriba a ser també un aprenent expert.

El concepte d'**aprenent expert** és la base del DUA. L'aprenent expert és aquella persona capaç d'aprendre amb els recursos adequats, de definir l'objectiu que emmarca el seu aprenentatge, d'equivocar-se i de fer-se els seus nous aprenentatges mitjançant un procés iteratiu. L'alumnat que aconsegueix ser expert en el seu aprenentatge és enginyós, sap on cercar recursos i informació, es compromet en la tasca, aprèn dels errors, persisteix en la consecució de fites i assumeix la responsabilitat del seu aprenentatge.

El DUA estableix que la pràctica docent s'ha de basar en els tres pilars següents:

- Proporcionar múltiples formes de motivació i compromís.
- Proporcionar múltiples formes de representació.
- Proporcionar múltiples formes d'acció i expressió.

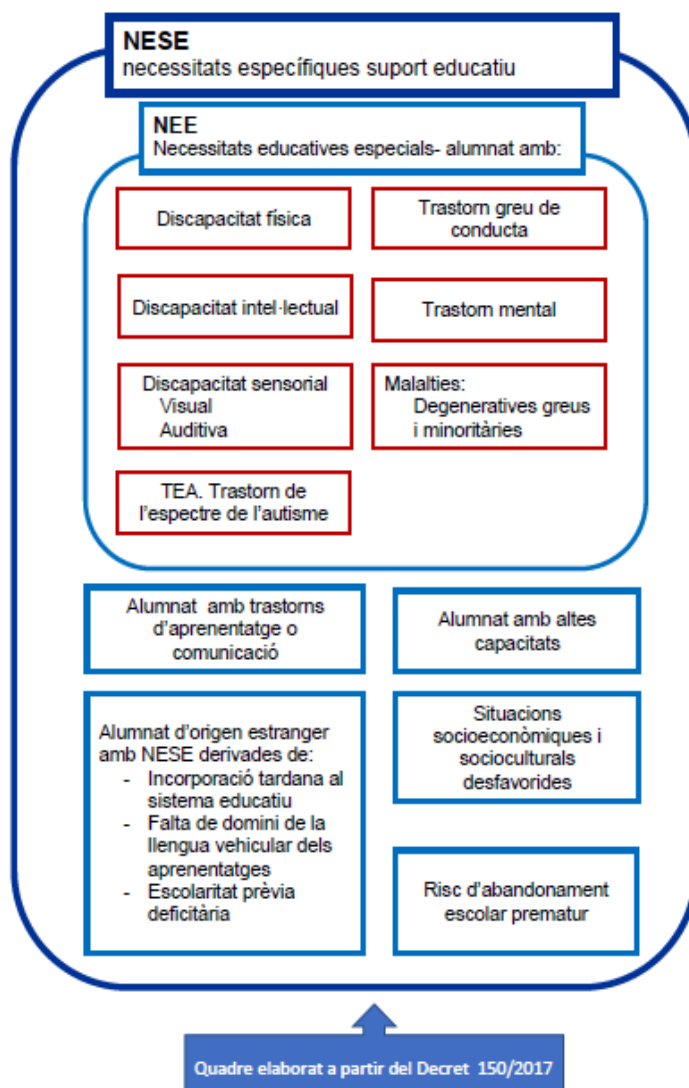
I. Proporcionar múltiples maneres de comprometre's	II. Proporcionar múltiples maneres de representació	III. Proporcionar múltiples maneres per a l'acció i l'expressió
<p>Pauta 1. Donar opcions d'autoregulació</p> <p>1.1. Promoure expectatives i creences que fomentin la motivació</p> <p>1.2. Facilitar estratègies i habilitats de superació i d'autoregulació emocional.</p> <p>1.3. Desenvolupar la reflexió en relació al propi progrés i l'autoavaluació</p>	<p>Pauta 4. Proporcionar opcions per a la comprensió</p> <p>4.1. Activar els coneixements previs.</p> <p>4.2. Posar de relleu patrons, característiques fonamentals, idees principals i relacions entre idees</p> <p>4.3. Guiar el processament d'informació, la visualització i la manipulació, proporcionant estratègies de pensament i d'acció.</p> <p>4.4. Potenciar la transferència i la generalització dels aprenentatges</p>	<p>Pauta 7. Proporcionar diverses opcions per a les funcions executives</p> <p>7.1. Donar suport perquè l'alumne estableixi de manera realista els propis objectius</p> <p>7.2. Ajudar en la planificació i el desenvolupament d'estratègies</p> <p>7.3. Proporcionar recursos i estratègies per gestionar la informació</p> <p>7.4. Oferir instruments per evidenciar el progrés i la capacitat per autoavaluar-se.</p>
<p>Pauta 2. Donar opcions per mantenir l'esforç i la persistència</p> <p>2.1. Ressaltar la importància dels objectius</p> <p>2.2. Variar el nivell de dificultat dels recursos que s'ofereixen per aconseguir els reptes</p> <p>2.3. Impulsar la col·laboració i la comunicació</p> <p>2.4. Incrementar els comentaris per afavorir la motivació i l'esforç necessari per seguir aprenent</p>	<p>Pauta 5. Oferir diverses opcions de llenguatge, expressions matemàtiques i símbols</p> <p>5.1. Clarificar el vocabulari i els símbols</p> <p>5.2. Explicar la sintaxi i l'estructura dels elements presentats</p> <p>5.3. Proporcionar ajudes per interpretar el text, la notació matemàtica i els símbols</p> <p>5.4. Promoure la comprensió dels continguts a través de diverses llengües i llenguatges</p> <p>5.5. Proporcionar alternatives al text a través de diversos mitjans (imatge, vídeo, so...)</p>	<p>Pauta 8. Oferir diverses opcions per a l'expressió i la comunicació</p> <p>8.1. Utilitzar múltiples mitjans per garantir la comunicació</p> <p>8.2. Utilitzar diverses eines per a la construcció i la composició</p> <p>8.3. Oferir diversos nivells de suport per tal de desenvolupar la pràctica</p>
<p>Pauta 3. Proporcionar oportunitats per a generar interès</p> <p>3.1. Fomentar l'elecció individual i l'autonomia</p> <p>3.2. Potenciar la rellevància, el valor i l'autenticitat de la informació i les activitats</p> <p>3.3. Minimitzar les causes que generen inseguretats i les distraccions</p>	<p>Pauta 6. Proporcionar diverses opcions per a la percepció</p> <p>6.1. Oferir opcions que permetin personalitzar la presentació del contingut</p> <p>6.2. Oferir alternatives a la informació auditiva</p> <p>6.3. Oferir alternatives a la informació visual</p>	<p>Pauta 9. Proporcionar diverses opcions per a la interacció física</p> <p>9.1. Proporcionar diversos mètodes de resposta i navegació</p> <p>9.2. Assegurar l'accessibilitat de les eines i les tecnologies de suport</p>
<p>Alumnes motivats i amb iniciativa</p>	<p>Alumnes informats i amb recursos</p>	<p>Alumnes amb estratègies per assolir els objectius</p>

Així doncs, el Disseny Universal de l'Aprenentatge es basa en el concepte de **flexibilitat**. Com més flexible i obert és un projecte educatiu, més esdevé un context sense barreres per a la participació i l'aprenentatge que dona resposta a la variabilitat dels infants i menors són les adaptacions individuals necessàries. Per la seva alta flexibilitat i obertura, l'escola dels Encants proporciona un marc altament inclusiu on tots els infants poden trobar les seves vies de representació, acció i expressió i de compromís. L'estructura arquitectònica de l'escola, l'ús flexible de l'espai i el temps, els grups heterogenis, els ambients de lliure circulació, la multinivellació de les propostes i el funcionament del centre en general proporcionen a tots els infants el context universal que necessiten per poder participar i aprendre.

5. Les Necessitats Específiques de Suport Educatiu a l'escola.

A fi d'orientar la previsió del tipus i de la intensitat de suports que es puguin requerir, es consideren alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu:

- A. Els infants amb necessitats educatives especials associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries.
- B. Els infants amb situació de desavantatge educatiu per incorporació tardana o per situació socioeconòmica especialment desfavorida.
- C. Els infants amb trastorns d'aprenentatge o de comunicació, entesos, aquests últims, com a trastorns que afecten l'adquisició i l'ús funcional del llenguatge.
- D. Els infants amb altes capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.
- E. Els infants amb risc d'abandonament prematur.

6. La Resposta a la Intervenció: Mesures i suports per a l'atenció a la diversitat.

Els centres han de planificar les mesures i els suports educatius a partir de l'observació del progrés dels alumnes i de les seves necessitats, a fi de donar a cadascú la intensitat de suport adequada per millorar-ne el nivell competencial, tenint en compte els recursos disponibles al centre.

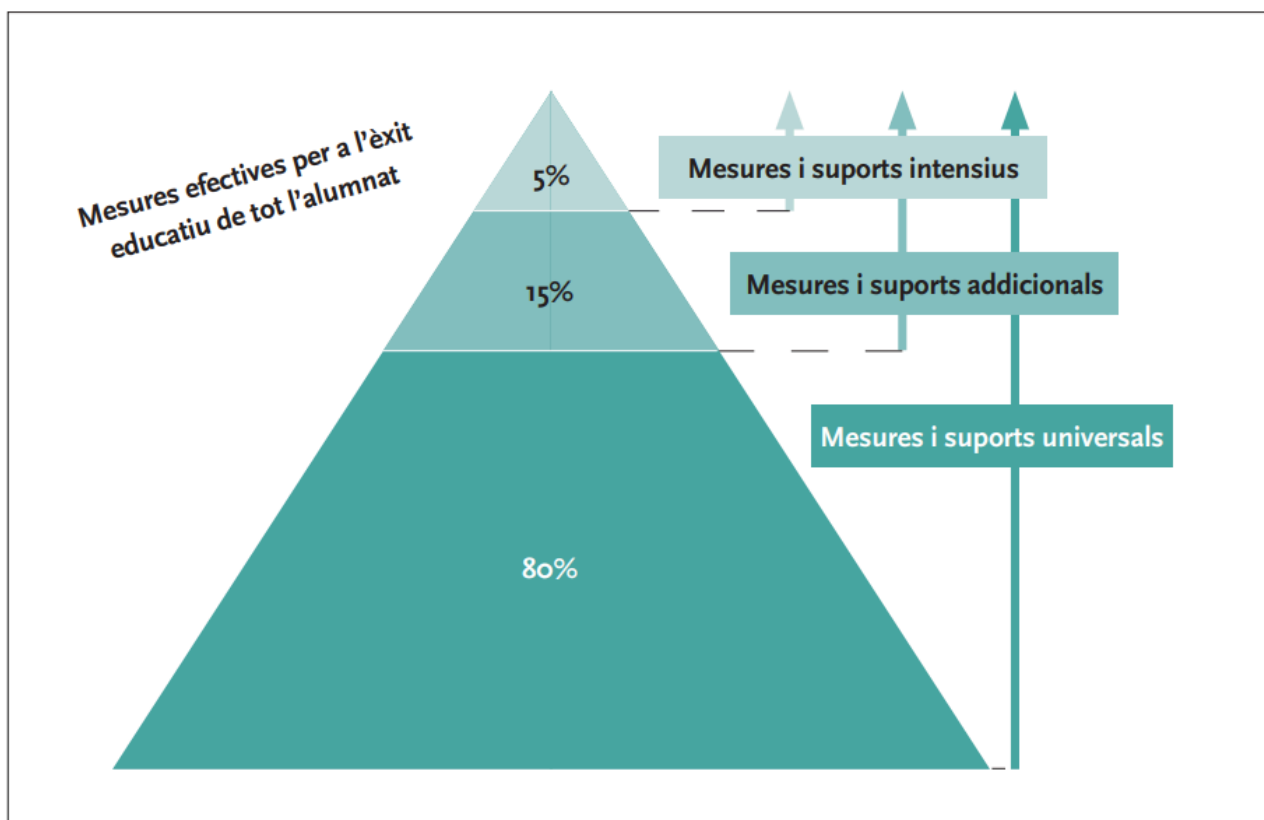
Les **mesures** per a l'atenció educativa són les accions i actuacions organitzades pels centres destinades a reduir les barreres de l'entorn educatiu que poden obstaculitzar el progrés de tots els alumnes, a prevenir les dificultats d'aprenentatge i assegurar un millor ajustament entre les capacitats dels alumnes i el context d'aquest aprenentatge.

Els **suports** són els recursos personals, materials i tecnològics i els ajuts contextuais i comunitaris que els centres utilitzen per aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals. Els suports han de fomentar l'autonomia per permetre a l'alumne l'accés al currículum, han d'adaptar-se d'una manera flexible a les seves necessitats i fortaleces i també a les del context, i han de possibilitar la disminució o retirada de la intensitat del suport com a objectiu prioritari.

La planificació de l'atenció a l'alumne a partir de la intensitat de mesures i suports parteix del model de "**Resposta a la intervenció**" (RTI), que és un procés estructurat i sistèmic per donar resposta a les necessitats de tots els alumnes en funció de tres components bàsics:

1. Proporcionar a tots els infants una atenció educativa universal d'alta qualitat.
2. Establir un sistema d'avaluació universal que permeti la identificació i intervenció precoces dirigides d'infants en risc d'obtenir resultats limitats en el seu procés d'aprenentatge. L'objectiu és proporcionar suports adequats i efectius per garantir-ne el progrés.
3. Avaluar l'efectivitat de la intervenció segons el progrés dels alumnes amb l'objectiu d'introduir modificacions per millorar la qualitat de la proposta pedagògica.

La "Resposta a la intervenció" és un continu en la planificació de les intervencions, els suports i les mesures d'atenció educativa, tant pel que fa als aprenentatges com a la regulació del comportament. A la base hi ha les intervencions universals dirigides a tots els alumnes del centre, a les quals responen favorablement la majoria. En un segon nivell es dissenyen mesures i suports addicionals estratègicament dirigits als alumnes en situació de risc o amb necessitat de suport temporal. En un tercer nivell, les mesures i els suports intensius es dirigeixen als alumnes per als quals les mesures universals i addicionals són insuficients.

Les mesures i els suports universals han de ser per al 100% dels alumnes. El 20% dels alumnes necessitaran mesures i suports addicionals i intensius.

6.1. Mesures i suports universals

Les mesures universals són aquelles adreçades a la totalitat dels infants del centre. Els grups heterogenis, el Disseny Universal de l'Aprenentatge, la multinivellació de les propostes, els ambients d'aprenentatge en modalitat de lliure circulació, les tutories individualitzades, l'ús flexible dels espais, l'horari organitzat en franges horàries són les principals mesures universals del centre.

Els suports universals destinats a tots els infants són:

- Equip docent: tots els infants són acompanyats per la totalitat de l'equip, especialment de la comunitat, i el referent de tots ells n'és la persona tutora.
- Mestres de suport.
- Mestres voluntàries.
- Tècnica Especialista d'Educació Infantil (TEEI) a l'etapa d'educació infantil.

6.2. Mesures i suports addicionals

Les mesures addicionals permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar d'alguns infants. Aquestes mesures han de

vincular-se a les mesures i els suports universals previstos al centre i cercar la màxima participació en les situacions educatives del centre i de l'aula. A partir de la detecció de l'equip docent o de serveis externs (públics i privats) s'estableixen a la CAEI, les mesures i suports addicionals necessàries per a l'atenció de les necessitats.

Tenint en compte els recursos disponibles i el volum i grau d'afectació de la totalitat d'infants del centre, cal establir criteris de quins infants els pertoca tenir l'acompanyament d'un suport addicional.

A l'escola disposem dels següents suports addicionals:

- Suport Educatiu Personalitzat (SEP): dirigit a infants que necessiten un acompanyament de curta durada per a assolir el nivell de competències matemàtica i lingüística pròpia del seu cicle. Queden exclosos d'aquest suport els infants amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu. Aquest suport l'ofereixen mestres de l'equip docent que per organització horària tenen alguna franja horària sense les funcions de tutoria o especialitat. L'equip docent de cada comunitat, amb el suport dels referents de la CAEI, establirà a inici de curs i a les successives juntes d'avaluació, quins infants de cada grup rebran el suport.
- Mestra d'Educació de Suport a la Inclusió (MESI): aquest suport va destinat als infants que tenen un reconeixement de NESE.
- Aula d'acollida (AA): és una estratègia organitzativa i metodològica per atendre l'alumnat nouvingut quan s'incorpora al sistema educatiu de Catalunya. Té una doble finalitat: en primer lloc, que l'infant se senti ben atès i valorat en els aspectes emocionals i, en segon lloc, que disposi de les eines bàsiques per iniciar en el nou context, al més aviat possible i en les millors condicions, el seu procés d'ensenyament-aprenentatge. Reben aquest suport els infants que fa menys de dos cursos escolars que estan escolaritzats al sistema educatiu català, d'entre tercer i sisè.
- Atenció domiciliària: L'atenció domiciliària és un suport per als alumnes que pateixen malalties prolongades en períodes de convalescència superiors als 30 dies, a fi que puguin rebre atenció educativa al domicili familiar per part del professorat del Departament d'Educació. El tutor o la tutora del centre on està matriculat l'alumne fa el seguiment de l'evolució i els aprenentatges.

6.3. Mesures i suports intensius

Les mesures i els suports intensius són específics per als alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal. L'aplicació de qualsevol mesura o recurs intensiu ha de cercar la màxima participació de l'alumne en les situacions educatives del centre i de l'aula, i ha de vincular-se a les mesures i els suports universals i addicionals previstos al centre.

Els suports intensius destinats als infants que tenen el recurs assignat són:

- Suport Intensiu a l'Educació Inclusiva (SIEI): format per dues dotacions de jornada sencera, una en la plaça de tutoria del suport i l'altra en funcions d'educadora. És un recurs de zona assignat a un màxim de deu infants que el tenen reconegut en el seu informe de reconeixement de NESE.
- Monitoratge de suport (Vetlladores): són figures de suport a l'autonomia personal i l'autoregulació. Cada curs es revisa la dotació d'hores totals que pertocuen al centre, que es distribueixen entre les diverses professionals contractades a través de l'empresa Fundesplai. Els infants que reben aquest suport són aquells que el tenen assignat al seu informe de reconeixement de NESE. El centre distribueix les hores d'atenció a cadascun d'ells tenint en compte les necessitats i autonomia.

Algunes monitores de suport tenen l'acreditació de monitores parasitàries per atendre els infants que tenen reconegudes necessitats de salut i des del CEB se'ls ha assignat el suport.

A l'escola s'ha elaborat el **protocol d'intervenció del monitoratge de suport als infants amb necessitats educatives especials**, on es regulen tant aspectes laborals com de manera d'acompanyar els infants, que es pot consultar als annexos.

- Centre de Recursos Específic per a Deficients Auditius (CREDA): són serveis de suport als centres educatius en l'adequació a les necessitats especials de l'alumnat amb greus dificultats d'audició, llenguatge o comunicació que interfereixen en el seu desenvolupament personal, social i curricular.

El procediment de derivació al CREDA segueix una via diferent de la vida de la derivació a l'EAP. Cada mes d'abril des del recurs, a través de l'EAP, es demana al centre quins infants són susceptibles de ser atesos el curs següent. Cal omplir aleshores un formulari explicant les dificultats observades, diagnòstic de l'infant, mesures i suports universals i addicionals oferts i motiu de la petició. La família ha d'omplir també un formulari amb algunes observacions. Cal gravar l'infant en dues situacions comunicatives: una de parla espontània i una de lectura d'un conte. A inicis del curs següent la persona referent de l'EAP informa si la demanda ha estat acceptada o no.

En cas que sigui acceptada la persona referent del CREDA es posa en contacte amb l'escola per establir els dies i horaris d'atenció i inicia la intervenció. Passades unes setmanes presenta el pla de treball a l'escola i la família i cap a finals de curs la memòria i la continuïtat o no continuïtat de la intervenció per al curs següent.

- Centre de Recursos Educatius per a alumnes amb Trastorn del Desenvolupament i la Conducta (CRETDIC): és un servei d'assessorament i de suport tècnic a la tasca docent i a

la tasca dels serveis educatius amb la finalitat d'afavorir la inclusió, la participació i l'aprenentatge dels alumnes amb trastorns del desenvolupament i de la conducta, apoderant els docents i els centres perquè puguin donar resposta a les necessitats educatives especials dels alumnes amb trastorns de conducta, autisme i trastorns mentals.

- Unitats d'Acompanyament i Orientació (UAO): El Departament d'Educació desenvolupa el programa Unitats d'Acompanyament i Orientació, de suport personal i familiar a l'alumnat educativament vulnerable, finançat amb fons europeus. Té una durada prevista de tres cursos escolars: 2021-2022, 2022-2023 i 2023-2024.
- Centre d'Educació Especial Proveïdor de Serveis i Recursos (CEEPSIR): els centres d'educació especial del sistema educatiu poden ser proveïdors de serveis i recursos per als docents d'escoles i centres d'educació secundària, amb la finalitat d'orientar i concretar les actuacions més ajustades a les necessitats educatives de l'alumnat i desenvolupar programes específics de suport a l'escolarització dels alumnes, sempre en coordinació amb els equips directius dels centres i els serveis educatius.

Només poden rebre suport d'un centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos els alumnes amb necessitats educatives especials, escolaritzats en l'escola ordinària i l'informe de l'EAP dels quals faci constar la necessitat d'aquest suport.

Els suports i recursos intensius que ofereix el centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos han de tenir com a finalitat promoure l'autonomia i l'autodeterminació de l'alumne, i la implicació i l'aprenentatge dels equips docents per millorar la qualitat de la resposta educativa adreçada a tots els alumnes. Juntament amb la planificació del suport, se n'ha de planificar la retirada progressiva, si escau.

El DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, contempla la possibilitat que un alumne pugui accedir a recursos i serveis que pertanyin a projectes educatius de dos centres diferents (anomenat escolaritat compartida). S'ha d'establir en el PI i en la proposta de mesures i suports de l'informe de l'EAP de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu, d'acord amb els pares, mares o tutors legals i amb l'autorització prèvia dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona. Aquest aprofitament de recursos per a l'atenció integral de l'alumne no pot comportar-ne el trasllat entre els dos centres durant l'horari lectiu. S'ha de prioritzar la inclusió progressiva d'aquests alumnes al centre ordinari.

Una comissió dels serveis territorials i del Consorci de Barcelona és qui avalua les propostes dels programes i aprova l'aplicació als centres, la durada i l'avaluació.

- Fisioterapeuta educativa de l'EAP: alguns infants reben el seguiment de la fisioterapeuta de l'EAP, quan així consta en el seu informe de reconeixement de NESE. Les seves funcions són:
 - Col·laborar en l'establiment dels objectius de treball.
 - Col·laborar en la planificació d'activitats (materials, suports i metodologies).
 - Determinar, el tipus i intensitat dels suports (personals, materials i tecnològics) per a la motricitat i la comunicació.
 - Assessorar sobre l'adaptació i/o modificació d'espais i mobiliari, buscant elements d'accessibilitat.
 - Col·laborar en l'elaboració, concreció i avaluació del PI de l'alumne/a.
 - Assessorar, sobre discapacitat motriu, mesures preventives i propostes de millora en l'atenció a l'alumnat.
 - Participar, si s'escau, en la CAEI.
 - Acompanyar l'equip docent en les entrevistes familiars i les coordinacions amb serveis externs, si s'escau.

7. Els Plans de Suport Individualitzats.

El Pla de Suport Individualitzat (PI) és el document que recull el conjunt de mesures que es duran a terme des de l'escola per a donar resposta als infants que presenten Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE).

Inclou els següents punts:

- El motiu de l'elaboració.
- Els serveis externs, quan es coneixen.
- Les mesures i suports universals, addicionals i intensives (establertes a l'informe de reconeixement de NESE elaborat per l'EAP).
- L'horari de l'alumne, amb els suports que rep a cada franja horària.
- Els objectius i criteris d'avaluació dels eixos o àrees adaptades.
- Les orientacions metodològiques.
- Materials específics.
- Avaluació del PI.
- Acords amb la família.
- Signatura de la direcció, segell de l'escola, signatura de la persona tutora i signatura de la família o tutors legals.

A l'escola dels Encants s'ha establert que els Plans de Suport Individualitzat s'elaboraran a tots els infants que compleixin els següents requisits:

- Alumnes que l'EAP ha establert que presenten Necessitats Educatives de Suport Educatiu a través de l'informe de reconeixement de NESE. S'elaborarà en els dos primers mesos a partir de l'inici de curs.
- Alumnes nous que s'incorporen tardanament al sistema educatiu de Catalunya. S'elaborarà en els primers dos mesos a partir de l'arribada al centre. Es consideraran alumnes nous els infants d'entre tercer i sisè que s'han incorporat al sistema educatiu català i tindran la condició de nous durant els primers 48 mesos a partir de l'escolarització a Catalunya.
- Alumnes amb altes capacitats quan estan reconegudes per l'EAP a través d'un informe de reconeixement de NESE.
- Alumnes als quals es redueix la durada dels estudis en qualsevol etapa. S'elaborarà en els dos primers mesos a partir de l'acceleració de curs.
- Alumnes que reben atenció domiciliària. S'elaborarà en el primer mes de l'inici de l'atenció.

L'elaboració del PI la coordina el tutor o tutora. Els/les especialistes han de fer el PI corresponent a la seva especialitat. Es pot comptar amb el suport de les MESIs, SIEI i la tutora d'aula d'acollida. Al llarg del mes d'octubre s'organitzen diferents moments per a facilitar l'elaboració de tots els plans de suport. Un cop elaborats i signats, se'n guarda una còpia a la carpeta de la CAEI, una altra a l'expedient i es penjen a l'esfera. En cas que una família no el signi, l'escola pot tirar endavant amb el Pla de suport sense aquesta signatura i informant la família.

L'avaluació dels infants que segueixen un PI s'ha de realitzar a partir dels objectius i criteris d'avaluació del document per als eixos o àrees adaptades, i segons els criteris generals de cicle per als eixos o per a les àrees no adaptades. El grau d'assoliment de cada objectiu a final de curs serà el punt de partida del següent curs. En cas que un objectiu estigui completament assolit ja no tindrà continuïtat i s'avaluarà segons els criteris generals.

A l'escola sovint passa que les famílies ens fan arribar informes de valoració psicopedagògica de centres privats. Quan la valoració diagnòstica és de dislèxia o discalculia, tenint en compte que l'EAP triga uns quants cursos a poder fer el reconeixement de NESE corresponent, elaborem el document **Orientacions metodològiques**. En aquest document hi consten:

- Nom del trastorn i com afecta l'adquisició dels aprenentatges.
- Dades de l'alumne.
- Serveis externs.
- Aspectes metodològics a considerar en totes les àrees.
- Ajustaments i adaptacions.

El document d'orientacions metodològiques és intern de centre, per tant, no és un document amb signatura ni segell i no es penja a l'esfera.

Quan l'EAP pot confirmar el diagnòstic i elaborar l'informe de reconeixement de NESE, s'elabora el Pla de Suport Individualitzat, que incorporarà les orientacions metodològiques.

8. L'avaluació dels infants NESE.

A l'escola dels Encants, l'avaluació dels infants amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu, juntament amb la d'aquells que estan en procés d'observació i detecció, té un paper central.

En els períodes de juntes d'avaluació es dediquen tres sessions específiques a cada comunitat per parlar d'aquests infants de manera col·legiada, detinguda i profunda amb l'objectiu de fer-ne un seguiment molt proper i prendre acords conjunts que millorin la intervenció.

Per a aquestes juntes, s'elaboren unes graelles de seguiment i registre on tots els docents que intervenen amb l'infant poden aportar informació. Aquestes graelles es guarden al llarg dels cursos per a poder tenir registre acumulat i anar veient les evolucions que sovint, en els infants amb més necessitats, poden passar desapercebudes.

Així, fem un seguiment molt acurat dels següents grups d'infants:

- Infants que reben SEP (Suport Educatiu Personalitzat) a llengua i/o a matemàtiques.
- Infants amb Necessitats Educatives Especials. Els infants amb suport SIEI reben una mirada especialment acurada dels seus referents SIEI, que queda registrada de manera extensa.
- Infants amb NESE derivades de trastorns que condicionen l'aprenentatge, altes capacitats o entorn social desfavorit.
- Infants nouvinguts, que reben les observacions properes de la cotutora de l'aula d'acollida.
- Infants amb diagnòstics de serveis externs, normalment de centres privats, que encara no tenen el reconeixement de NESE.
- Infants que anomenem de "Mirada propera". Són infants que no tenen cap diagnòstic, però que ens preocupen. Aquest neguit pot ser derivat de les dificultats que observem en alguna de les àrees de desenvolupament, d'aspectes familiars, d'indicadors de risc, entre d'altres.

Per a l'elaboració de l'informe d'avaluació, en el cas dels infants amb NESE que tenen informe de reconeixement de NESE i Pla de Suport Individualitzat, l'avaluació es realitzarà en relació amb el PI per als eixos i àrees adaptades i dels criteris generals de cicle per a les àrees no adaptades. A final de curs s'avaluen tots els criteris que consten al PI en tres graus a l'educació infantil (assolit, en procés o no assolit) i en quatre graus a l'educació primària (NA, AS, AN, AE).

Cal fer constar a l'esfera quins eixos i àrees són avaluats segons un PI, i el resultat de l'avaluació qualificadora ha de quedar-hi reflectit.

El resultat de l'avaluació de final de curs dels infants amb NESE serà el punt de partida del curs següent, sempre tenint en compte que durant les vacances d'estiu es poden donar evolucions o regressions significatives que caldrà observar durant les primeres setmanes del nou curs.

9. Retenció i acceleració.

En termes generals entenem que les mesures i suports universals de l'escola permeten la participació i aprenentatge de tots els infants en el si de la seva comunitat, sempre formant part del seu nivell de referència.

En una escola organitzada per comunitats de grups heterogenis de tres nivells i amb propostes multinivellades, on es permet l'ampliació i la simplificació de tot el que s'hi planteja, les retencions i les acceleracions es plantejaran només en casos realment excepcionals.

En totes dues situacions, abans de canviar un infant del nivell que li pertoca, s'esgotaran totes les mesures universals i addicionals, així com totes les derivacions a serveis externs i implicació de la família. Es flexibilitzaran tots els elements de la intervenció que es considerin necessaris pel que fa a l'horari, propostes i espais.

Si un cop esgotades les mesures i suports universals i intensives, les addicionals, totes les formes de flexibilització, amb implicació de la família i dels serveis externs, es continua veient la necessitat de variar el nivell assignat, es valorarà aquest canvi, entenent el caràcter absolutament excepcional de la mesura.

A l'apartat 4.4. de les NOFC s'hi especifica la normativa que regeix aquests aspectes.

9.1. Retenció

Un cop esgotades les mesures i suports universals i addicionals i totes les flexibilitzacions horàries, d'espai i de propostes d'aprenentatge, i l'infant mitjançant evidències objectives presenta un nivell d'adquisició de les competències per sota del que indica el currículum per al seu cicle, si es considera imprescindible es procedirà a la retenció en el mateix cicle. Se seguirà el procediment que indica la normativa vigent.

El pas de curs de l'alumnat de primer, tercer i cinquè d'educació primària és automàtic. La decisió que l'infant romangui un any més en el mateix curs a segon, quart i sisè d'educació primària té un caràcter excepcional. Aquesta decisió la pren de manera col·legiada l'equip docent; hi té especial

consideració el criteri del tutor o tutora i s'atén el grau d'assoliment de les competències establertes i la valoració de les mesures que puguin afavorir el progrés de l'alumne o alumna. S'han de valorar tant els aspectes relatius al procés d'aprenentatge com al grau de maduresa i a la vinculació amb el grup de referència per preservar el benestar emocional de l'infant. També cal escoltar l'opinió del pare, mare, tutor o tutora legal.

Quan un alumne o alumna roman un any més en el mateix curs, cal que tots els docents elaborin unes orientacions personalitzades que incloguin mesures i suports, que s'han de reflectir en l'informe d'avaluació corresponent.

La decisió que l'alumne o alumna romangui un any més en un mateix curs només es pot adoptar una vegada durant cada etapa.

Cal tenir presents les conseqüències negatives que implica la retenció un cop l'infant ha arribat a sisè i el seu cos, interessos, conductes i desenvolupament sexual estan plenament immersos en l'adolescència. Sovint és difícil de gestionar la convivència entre l'adolescent i els altres infants.

D'altra banda, també cal anticipar que els infants que han estat retinguts al llarg de l'escolaritat arriben a l'edat legal de treballar abans d'haver finalitzat l'educació bàsica. Per tant, estem generant la situació que hi hagi un abandonament dels estudis per entrar al món laboral sense haver obtingut la titulació de l'educació bàsica. Aquest risc cal valorar-lo especialment en els infants en situació social desfavorida i en infants amb grau nivell d'absentisme.

9.2. Acceleració

Un cop esgotades les mesures i suports universals i addicionals i totes les flexibilitzacions horàries i de propostes d'aprenentatge, i l'infant mitjançant evidències objectives presenta un nivell d'adquisició de les competències per sobre del que indica el currículum per al seu cicle, si es considera imprescindible es procedirà a la flexibilització de l'etapa per a alumnes amb altes capacitats. Se seguirà el procediment que indica la normativa vigent.

Per a l'alumnat amb altes capacitats, identificades mitjançant una avaluació psicopedagògica, per al qual les mesures i els suports universals previstos no hagin estat suficients, la Comissió d'Atenció Educativa Inclusiva (CAEI) ha de proposar diferents actuacions per donar resposta a les necessitats educatives de l'alumne o alumna i es pot proposar l'elaboració d'un pla de suport individualitzat.

Per als alumnes amb altes capacitats es pot prendre la decisió de reduir un curs la permanència a l'etapa quan el seu ritme personal d'aprenentatge i el grau de maduresa personal i social adequat així ho aconsellin. Es tindran en compte també les relacions amb la resta d'infants. En aquest cas, s'ha d'elaborar un pla de suport individualitzat basat en la valoració psicopedagògica de l'alumne o

alumna. El director o directora del centre ha de demanar-ne l'autorització per aplicar-lo d'acord amb el procediment que determini el departament competent en matèria educativa.

En el formulari de sol·licitud del tràmit els centres han d'adjuntar la següent documentació:

- Autorització signada pel pare, mare o tutor/a legal de l'alumne o alumna.
- Documentació acreditativa de les causes que motiven la petició (informe de la direcció o de la CAEI).
- Els centres públics o sostinguts amb fons públics (concertats), informe de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu per altes capacitats.
- Proposta del pla de suport individualitzat elaborat pel centre (amb la col·laboració de l'EAP, si escau).
- Altres informes complementaris.

10. Criteris i procés de demanda d'intervenció de l'EAP.

El procés de derivació a l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic només s'inicia quan s'han esgotat totes les mesures i suports universals i les observacions i orientacions dels suports addicionals del centre. Sempre haurà de ser consensuat a les juntes d'avaluació i es centralitzarà a la CAEI, on seguint uns criteris de prioritització de centre, es decidirà l'ordre de prioritització de la demanda.

CRITERIS DE PRIORITZACIÓ:

- Urgències derivades d'autòlisi o assetjament, maltractament, abús sexual...(protocols d'urgència).
- Infants amb Necessitats Educatives Especials que matriculen a I3.
- Infants amb Necessitats Educatives Especials que matriculen a altres cursos, tant en matrícula ordinària com en matrícula contínua.
- Canvis de modalitat d'escolarització a SIEI o CEE.
- Reconeixement d'infants amb NEE escolaritzats.
- Infants amb trastorns greus de conducta.
- Infants amb trastorns que condicionen l'aprenentatge.
- Infants amb altes capacitats en el cas excepcional que es consideri necessari un reconeixement de NESE.

- Infants que passaran a l'escolarització secundària. Aquest procediment s'inicia cap al mes de febrer i és prioritari un cop comença.

A inici de curs, tenint en compte tot el volum de demandes i els criteris de prioritat, la CAEI establirà els infants prioritzats per al curs que s'inicia a la graella corresponent.

Així doncs, abans de fer la demanda d'intervenció, es realitzaran els següents passos:

- La persona tutora recull les necessitats detectades en l'infant i comparteix les impressions amb l'equip docent de la comunitat.
- La persona tutora, juntament amb l'equip docent de la comunitat, analitzen les mesures universals que es fan servir, i si escau, n'adopten d'altres.
- Quan les mesures adoptades no són suficients, la referent CAEI acompanya a la tutora en el procés d'observació i valoració de l'infant.
- Si es creu convenient, s'exposa el cas a la CAEI, on es decidiran:
 - les possibles mesures addicionals que requereix el cas.
 - la possible derivació a l'EAP.

Si es considera necessari continuar amb el procés de demanda d'intervenció, se segueixen els següents passos:

- La família signa el full Conformitat per a l'actuació individualitzada de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
- La persona tutora omple el full Sol·licitud d'actuació individualitzada de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
- Els dos fulls es guarden a la carpeta de la CAEI i a l'expedient.
- Es tramita la demanda d'intervenció amb el tramitador.

Un cop tramitat el cas a l'EAP, el nostre referent EAP, seguint l'ordre de prioritzacions establert a la CAEI, inicia el procés de valoració psicopedagògica, que pot acabar en l'elaboració d'un informe de reconeixement de necessitats educatives de suport educatiu.

Si resultat del procés s'estableix que l'infant presenta NESE, un cop elaborat l'informe es durà a terme el Pla de Suport Individualitzat, s'assignaran els suports que indiqui l'informe i s'aplicaran les mesures universals, addicionals i intenses que es considerin necessàries, tenint en compte el volum total d'infants amb necessitats de l'escola i els recursos disponibles.

11. Protocol d'actuació en moments de desregulació.

Per tal de donar resposta a l'acompanyament dels infants que presenten moments de desregulació amb risc de lesió a si mateixos, als altres infants o als adults, hem creat el Protocol d'actuació en moments de desregulació.

Aquest protocol s'ha elaborat seguint els materials pedagògics compartits pel Centre de Recursos Educatius per a Alumnes amb Trastorns del Desenvolupament i de la Conducta (CRETDIC). Des d'aquest recurs es presenten les crisis d'agitació com un procés d'escalada i tornada a la calma amb diferents fases. En una fase inicial trobem els desencadenants. Si en aquesta fase no es pot reconduir la situació, s'entra en el moment de precipitació. Cal preparar l'infant, el grup i l'espai per a arribar al punt àlgid. Un cop passat aquest moment, es dona la davallada i el retorn a la calma.

A continuació es pot consultar el protocol sencer. Per a cadascun dels infants afectats es personalitzarà el document, fent un treball de reflexió-acció conjunt amb tots els membres de la comunitat que intervenen.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ DAVANT LES SITUACIONS DE DESREGULACIÓ

1. PRESENTACIÓ DEL PROTOCOL

En el present document s'estableix un protocol d'actuació i acompanyament davant les situacions de desregulació de l'infant.....

Aquest protocol ha de garantir:

- Seguretat física i emocional del mateix infant.
- Seguretat física i emocional de la resta d'infants.
- Seguretat dels adults que acompanyem (equip docent, PAE, monitoratge de suport, monitoratge de l'espai migdia).
- Sentir-nos segurs en relació amb les actuacions que podem dur a terme, estar coberts a escala legal i tenir el suport institucional.

És una guia per a la reflexió de l'equip docent, l'observació i la presa de decisions pactades sobre les actuacions a seguir davant una situació de desregulació reconeguda amb trastorn de conducta o trastorn negativista desafiant.

2. FASES DE LA CRISI D'AGITACIÓ

Davant d'una crisi d'agitació identifiquem tres moments, que es van desencadenant si la situació no es pot transformar: abans de la crisi (desencadenant i precipitació), durant la crisi (punt àlgid) i després de la crisi (davallada i retorn).

2.1. ABANS DE LA CRISI

2.1.1. FASE DE DESENCADENANTS

PREGUNTES que orienten la reflexió en l'acció: Observem algun moment o situació en què habitualment es donin els episodis de desregulació? S'observa algun patró?

Exemples: límits de l'adult, conflictes amb algun company/a, moment de recollir, canvi d'activitat, tasca a realitzar sense opció...

DESENCADENANTS QUE OBSERVEM:

Quins SÍMPTOMES de malestar observem?

Exemples: crits, inquietud motriu, llançament d'objectes, agressió física a adult o altres infants, cerca d'un amagatall, escapisme...

SÍMPTOMES QUE OBSERVEM:

2.1.2. FASE DE PRECIPITACIÓ

Si la situació no es pot transformar entrarem en fase PRECIPITACIÓ.

S'incrementen les respostes disruptives per part de l'infant al no poder elaborar mentalment la tensió psíquica. Augmenta el grau d'excitabilitat i agressivitat mitjançant discussions, desafiaments, provocacions, amenaces, etc.

PREGUNTES que orienten la reflexió en l'acció: Es pot preveure la precipitació de la crisi? Es pot anticipar una resposta per evitar la precipitació de la crisi?

Un cop s'inicien els desencadenants i la precipitació, iniciarem les ACTUACIONS educatives per ajudar a regular la situació. Exemples:

- Mantenir una actitud d'observació.
- Ajudar a l'alumne a anticipar-se, preveure i elaborar respostes per evitar situacions de precipitació en les seves decisions un cop s'ha desencadenat la situació de conflicte.
- Apel·lar als acords anteriors que es puguin haver fet abans amb l'infant.
- Apel·lar a la triangulació amb un professional de confiança per mediar en el conflicte.
- Mostrar respecte davant el malestar de l'infant.
- Deixar de parlar a l'infant per no ser intrusiu, i calmar-lo.
- Reconeixent el seu estat d'ànim.
- Posar paraules al que li està passant... "Em sap greu que estiguis tan enfadat" , "vols escriure el que et passa", " vols dibuixar el que ha passat "...
- Fer contraofertes i oferir alternatives.

- Mostrar interès per aclarir la situació
- Fer conscient a l'infant de la situació i de les conseqüències que es poden produir sense que això sigui escoltat per l'alumne com una amenaça.
- Introduir un temps i un espai per calmar-se, anar a un espai de calma.

ACTUACIONS QUE PACTEM:

2.2. DURANT LA CRISI

Si no es pot transformar la situació i es precipita la crisi, s'arriba al PUNT ÀLGID de la crisi. L'escalada del comportament porta a l'infant a la pèrdua de control i al passatge a l'acte: accions que posen en perill la mateixa seguretat i/o la dels altres (autolesions, destrucció dels béns de la comunitat educativa, agressions, violència, escapisme, etc).

PREGUNTES que orienten la reflexió en l'acció: Si hi ha pèrdua de control per part de l'infant, cal procedir a la contenció física o es pot regular per la paraula? S'ha valorat si la intervenció física pot incrementar l'escalada de conductes disruptives? La contenció física està planificada i forma part d'un dispositiu d'atenció individualitzada per atendre a les crisis de l'infant? La intervenció física de contenció és proporcional a la situació d'agitació i agressivitat que expressa l'infant utilitzant la mínima força possible?

Si s'arriba al punt àlgid de la crisi, iniciarem les ACTUACIONS educatives per ajudar a regular la situació. Exemples:

- Separar l'infant de l'escenari del conflicte.
- Valorar si cal "evacuar" els altres infants de l'espai per tal de protegir-los i garantir la seva integritat física i psíquica. Cal pactar amb altres ambients quin ambient acollirà els infants del grup si els hem de treure.
- Valorar la participació d'altres adults d'acord amb el dispositiu d'atenció dissenyat per l'infant. Tenir un quadre de persones lliures del claustre o comunitat per a quan la tutora està sola saber qui pot ajudar.
- Anar apartant els objectes que poden lesionar.
- Anticipar si l'hem d'aturar físicament i mentre tenim el contacte físic acompanyar-ho de paraula.
- Valorar l'ús de l'acompanyament físic. L'acompanyament físic suposa embolcallar físicament per limitar la violència de l'infant i/o restringir els seus moviments amb el propòsit de no comprometre la seva integritat física de i evitar altres riscos (seguretat dels altres infants i adults). En qualsevol cas intervenir físicament ha de mantenir la dignitat de l'infant i dels professionals.
- Acompanyar amb paraules el límit físic quan cal.
- En els moments d'agitació si l'infant està "fora de si" no se li ha de parlar, ni reflexionar.
- En tot cas es pot expressar "t'agafen amb força però no amb violència".
- S'ha d'estar al seu costat acompanyar-lo en un espai tranquil.
- Avisar a la família i informar si cal trucar a l'ambulància.
- Trucar al 112.

ACTUACIONS QUE PACTEM:

2.3. DESPRÉS DE LA CRISI

Un cop superat el punt àlgid es dona un procés de DAVALLADA i de RETORN, que acompanyarem des de l'escola si no ha estat necessari que marxi a casa o a ser atès a urgències.

2.3.1. LA DAVALLADA

En aquesta fase observem que disminueix la intensitat del malestar i s'inicia el descens de les actuacions. Un recorregut conductual de dalt a baix on l'infant comença a calmar-se i ha estat més receptiu.

PREGUNTES que orienten la reflexió en l'acció: Es pot tractar amb tacte l'infant quan està en situació de crisi per ajudar-lo a reduir l'agitació i retornar a un estat d'estabilitat i tranquil·litat?

En aquest punt, iniciarem les ACTUACIONS educatives per ajudar a regular la situació. Exemples:

- Ajudar a regular la respiració.
- Començar a posar paraules al malestar.
- Temptejar la possibilitat de conversar.

ACTUACIONS QUE PACTEM:

2.3.2. EL RETORN

En el moment del RETORN, es dona la remissió de la crisi: es recupera l'estat de calma i regulació de l'infant i es restableixen les condicions del context.

PREGUNTES per orientar la reflexió en l'acció: En el temps consecutiu a la manifestació de la crisi es pot ajudar l'infant a elaborar el que ha succeït i a responsabilitzar-se dels seus actes?

Per tal d'acompanyar la tornada a la calma i la reparació es poden dur a terme algunes ACTUACIONS. Exemples:

- Introduir i sostenir un temps per pensar i comprendre.
- Un cop passada la reactivitat es pot conversar amb l'infant.
- Disposar d'espais per parlar, conversar, expressar el malestar.
- Identificar i posar paraula al fet i emocions que han desencadenat la crisi.
- Pensar possibles alternatives per a futures ocasions.
- Oferir la possibilitat de poder pensar i assumir la part de responsabilitat de les seves actuacions.
- Reparar el que s'ha espatllat -relació o objecte.

- Acordar el que proposa per poder tornar a l'ambient.
- Establir acords per altres situacions.

ACTUACIONS QUE PACTEM:

3. PROTOCOL D'ACTUACIÓ PERSONALITZAT

Actuacions educatives a seguir davant una crisi d'agitació de l'infant

ABANS DE LA CRISI

Hem identificat que les crisis sovint segueixen els següents DESENCADENANTS:

-
-
-
-

Observem els següents SÍMPTOMES:

-
-
-
-

Iniciem les següents ACTUACIONS ABANS LA CRISI:

-
-
-

Si es pot transformar la situació, acompanyem la tornada a la calma.

Si no es pot transformar la situació i es precipita la crisi, seguim amb la resta de passos.

DURANT LA CRISI. PUNT ÀLGID DE LA CRISI

Iniciem les següents ACTUACIONS DURANT LA CRISI:

-
-
-

DESPRÉS DE LA CRISI

DAVALLADA

Iniciem les següents ACTUACIONS DE DAVALLADA:

-
-
-

RETORN

Iniciem les següents ACTUACIONS DE REPARACIÓ:

-
-
-

12. Activitats fora de l'escola.

Al llarg del curs tenen lloc diverses activitats que es desenvolupen fora de l'escola. En aquestes activitats el risc d'accident, escapisme, lesions, problemes cardiorespiratoris, etc. augmenta. D'altra banda, el fet d'estar fora del centre, amb menys personal, sovint en entorns naturals i allunyats d'hospitals o centres mèdics, dificulten l'atenció mèdica en cas de necessitar-la.

A l'escola avantposem la seguretat i integritat física dels infants per davant de tot i busquem sempre poder minimitzar els riscos que comporten les activitats fora del centre, especialment per als infants més vulnerables o amb possibilitats de desregulació.

Per aquests motius, davant de cada activitat a l'exterior de l'edifici escolar, decidirem en equip docent quins suports són necessaris, quines característiques han de tenir les sortides i també si hi ha algun infant que per les seves característiques individuals o el moment emocional/conductual en què es troba és millor que resti a l'escola fent activitats alternatives que garanteixin la seva seguretat.

En termes generals, seguirem els següents criteris:

- A les sortides sempre hi assistirà mínim un referent de la CAEI.
- Les vetlladores només acompanyaran aquelles sortides que estan incloses dintre del seu horari de contractació.
- Les famílies dels infants NESE acompanyaran exclusivament als seus infants a les tres comunitats.
- Es revisarà l'accessibilitat de tots els espais triats.
- Es proporcionaran adaptacions a la mobilitat: cadira de rodes, cotxet, patinet...
- S'agafaran els cascs dissipadors de so dels infants que ho requereixen.

- A les sortides de natura proposaran dos espais diferenciats: espai de joc i calma i petita excursió.
- S'informarà de manera anticipada als equips de monitoratge dels llocs on anem de les necessitats específiques dels infants.

12.1. Piscina

L'activitat de piscina es realitza en el marc del programa "Ja nedo" de l'Ajuntament de Barcelona. Té lloc a la piscina del CEM més proper al centre i va dirigit als infants de primer de primària.

A inici de curs s'activa el formulari de petició de monitoratge de suport per als infants NEE. Cal tenir present aquest tràmit per tal que el centre esportiu contracti una persona de monitoratge per aquells infants que ho necessiten.

12.2. Sortides a la natura

Les sortides a la natura són una magnífica oportunitat per a desenvolupar gran quantitat de competències de manera globalitzada. Per tal de fer-les inclusives i garantir que tots els infants hi puguin participar, cal tenir en compte aspectes com l'accessibilitat, el grau de dificultat i d'esforç físic que requereixen, el monitoratge de suport que aporta l'activitat, la disponibilitat d'adaptacions a la mobilitat, les possibilitats de descans, els espais de lavabo i canviadors, etc.

12.3. Sortides culturals i de proximitat

Les sortides culturals (teatre, música, dansa, arts plàstiques i audiovisuals) enriqueixen el desenvolupament de les competències artístiques. Per tal de fer-les inclusives, cal tenir en compte algunes sensibilitats específiques (so, tipologia d'imatge, textures...). Tindrem en compte especialment que els infants que ho requereixin recordin agafar els seus dissipadors de so. Per a aquells infants susceptibles de passar por i de no poder sostenir l'experiència, pactarem amb el lloc on s'ofereix l'activitat els espais de calma que es podran utilitzar.

12.4. Sortides i tallers esportius

Les sortides i tallers d'activitats esportives, com tota la resta d'activitats educatives, han de vetllar per la participació de la totalitat dels infants. Per tal de facilitar la tasca del monitoratge esportiu i dels espais que ens rebran, cal informar de manera anticipada de les necessitats específiques dels infants que hi assistiran.

12.5. Colònies

Les colònies són de caràcter voluntari, per tant, l'assistència no hi és obligatòria. Tenint en compte la càrrega emocional que impliquen i el risc per a la seguretat dels infants, es valorarà en cada infant la idoneïtat o no d'assistir-hi.

En el cas d'infants que presenten un gran risc d'autolesió, lesió dels altres, escapisme, desregulació emocional, risc de mort sobtada, epilèpsia amb risc de mort, malaltia cardiovascular o respiratòria greu i en general tota mena de situacions en què la seguretat o la pròpia vida estiguin en risc, es considera que la millor opció és que l'infant no hi assisteixi.

Durant els dies de colònies, els infants que no hi assisteixen, membres de l'equip docent cuiden els infants i els ofereixen activitats agradables que fan que l'opció de quedar-se sigui viscuda de manera positiva.

13. Alimentació i diversitat.

La diversitat d'al·lèrgies i intoleràncies alimentàries presents a l'escola ens porten a posar mirada en aquest punt des d'una mirada inclusiva.

Algunes mesures que es prenen són:

- Totes les especificitats sobre l'alimentació són registrades i compartides pels adults.
- En cas d'al·lèrgia per contacte, es vetlla per tal que els companys i companyes de la comunitat es rentin les mans després de tocar l'ingredient al·lèrgic. En el grup en concret s'evitarà ingerir els productes al·lèrgics.
- S'insisteix en no compartir menjar ni transportar-los per espais comuns del centre.
- La medicació de rescat està centralitzada al menjador de l'escola.
- Per a les festes d'aniversari, totes les famílies del grup han de compartir en els terminis establerts a cada comunitat amb la resta de famílies les necessitats específiques.
- Les festes d'escola no inclouen menjar.

14. Treball en xarxa.

La planificació operativa de les polítiques d'infància i adolescència de la Generalitat de Catalunya és compartida per diversos departaments atenent el seu àmbit de competències, així com serveis de titularitat municipal.

- **CDIAP.** Els Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç depenen del Departament de Drets Socials. La majoria d'infants de l'escola que reben aquest servei ho fan al CDIAP d'Aspánias. Els infants hi són atesos fins com a màxim els sis anys. La derivació al CDIAP la poden fer des de pediatria, sovint des de l'ambulatori ens demanen que les tutores i tutors facin un petit escrit on es faci una descripció del que observen i els preocupa per tal d'agilitzar el tràmit. També pot fer la derivació l'EAP, tot i que per la

saturació del servei aquesta via és més lenta. Segons la normativa una família pot posar-se en contacte també directament amb el centre.

- **CSMIJ.** El Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ) és un servei sanitari pertanyent a la Xarxa de Salut Mental d'Utilització Pública del Servei Català de la Salut. Realitza funcions d'atenció especialitzada a la salut mental i d'assistència psiquiàtrica en règim ambulatori. El CSMIJ atén a tots els menors de 18 anys. La derivació es realitza a través de pediatria, metge de família, o EAP (es pot accedir per indicació d'altres serveis especialitzats dels circuits assistencials o comunitaris). Sovint els infants atesos pel CDIAP en el seu informe d'epícrisi, quan l'alta és per edat i no per alta mèdica, hi consta que han de seguir l'atenció al CSMIJ. La majoria d'infants de l'escola atesos per aquest servei ho fan al CSMIJ de l'Hospital clínic.
- **Serveis socials.** L'Ajuntament de Barcelona treballa per garantir els drets socials i necessitats bàsiques de les persones a través de l'Institut Municipal de Serveis Socials de Barcelona (IMSS). El centre de serveis socials on són ateses la majoria de famílies de l'escola que reben el servei és el de Sagrada Família. En cas que s'identifiqui la necessitat de derivar-hi alguna família, es pot fer a través de la comissió social de l'escola.
- **Infermeria** de l'ambulatori. A través del programa Salut i escola rebem formació para sanitària per a donar resposta a situacions d'urgència derivades de malalties diverses (cardiopaties, epilèpsia...).
- **EAIA.** Els Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència reben els casos en situació de desemparament o en risc d'estar-hi que detecten els serveis socials bàsics, les instàncies judicials o policials o la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Fan el diagnòstic, la valoració dels infants i del seu entorn sociofamiliar, i proposen les mesures més adequades per a cada cas.
- **SARA.** El Servei d'Atenció, Recuperació i Acollida és un servei ambulatori d'àmbit ciutat i de titularitat municipal que ofereix atenció ambulatoria específica a persones víctimes de situacions de violència masclista. Alguns infants i les seves famílies estan en situació de protecció de la SARA. En aquests casos cal extremar la confidencialitat de les dades per a extremar la protecció.

Cal tenir en compte també les coordinacions amb els **centres privats** i les **associacions** d'atenció de col·lectius específics. Molts dels infants que acompanyem a l'escola reben atenció en centres externs privats. Per tal de fer un treball conjunt en la mateixa direcció, és important coordinar-se també amb aquests espais. Cal tenir present, però, que en aquests centres tant l'exploració diagnòstica, l'elaboració d'informes i les reunions tenen un cost a banda de les sessions. Per tant, cal reduir al mínim aquestes trobades per tal de no sobrecarregar l'economia de les famílies.

Tant en les coordinacions amb centres públics com privats és essencial que les lideri la persona tutora (establir contacte, buscar data de coordinació, prendre acta) i en cas que es consideri

necessari hi pot assistir també el membre de suport de la CAEI. En algunes ocasions cal també l'assistència de l'EAP (psicopedagog i /o treballadora social). Aquestes coordinacions són entre professionals i no es contempla l'assistència de les famílies.

Per a les coordinacions multiservei dels infants amb protocols de risc autolític, assetjament o altre aspecte de risc, assistirà a la reunió algun dels membres de l'equip directiu.

15. Avaluació i seguiment del Pla d'atenció a l'educació inclusiva.

El Pla d'atenció a l'educació inclusiva es revisarà i s'actualitzarà en cas de variacions substancials en la normativa o en cas de presa de decisions organitzatives rellevants i es faran constar les actualitzacions a la portada.

16. Bibliografia.

- DECRET 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu
- DECRET 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.
- DECRET 21/2023, de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.
- De l'escola inclusiva al sistema inclusiu. Una escola per a tothom, un projecte per a cadascú. Materials per a l'atenció a la diversitat. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.
- El risc autolític als centres educatius. Prevenció, detecció i abordatge. Consorci d'Educació de Barcelona.
- Guia per a la detecció les necessitats educatives de l'alumnat de 3 a 16 anys. Consorci d'Educació de Barcelona.
- Mesures i suports universals en el centre educatiu. Orientacions per als centres en la planificació de mesures i suports universals. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.
- Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat. Una eina per a la reflexió pedagògica i la presa de decisions dels equips docents. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.

- Prevenció i intervenció en situacions de crisi d'agitació. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.
- Protocol d'actuació davant de qualsevol tipus de violència en l'àmbit educatiu. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació.
- Protocols pels centres educatius amb monitors/es del servei de suport als alumnes amb NEE. Fundesplai.

17. Documents vinculats

- Full de Conformitat per a l'actuació individualitzada de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
- Full de Sol·licitud d'actuació individualitzada de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
- Model de Pla de Suport Individualitzat d'Educació Infantil.
- Model de Pla de Suport Individualitzat d'Educació Primària.
- Model d'Orientacions metodològiques.
- Protocol d'actuació davant les situacions de desregulació.
- Protocol d'intervenció del monitoratge de suport als infants amb necessitats educatives especials.